

Miljø- og Fødevareministeriet
Departementet

Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg

Den 26. juni 2018
Sagsnummer: 2018-320

./.

Vedlagt fremsendes til udvalgets orientering grundnotat om forslag til Europa-Parlamentet og Rådets forordning om oprettelse af et program for miljø- og klimaindsatsen (LIFE) og om ophævelse af forordning (EU) nr. 1293/2013, KOM (2018) 0385.

Med venlig hilsen

Jesper Wulff Pedersen

Den 23. juni 2018
MFVM 558

GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om forslag til Europa-Parlamentet og Rådets forordning om oprettelse af et program for miljø- og klimaindsatsen (LIFE) og om ophævelse af forordning (EU) nr. 1293/2013

KOM(2018) 385

Resumé

Kommissionen har fremlagt forslag til Europa-Parlamentet og Rådets forordning om oprettelse af et program for miljø- og klimaindsatsen (LIFE) og om ophævelse af forordning (EU) nr. 1293/2013. Forslaget fastsætter for perioden 2021-2027 de indholdsmæssige, organisatoriske/administrative og budgetmæssige rammer for en fortsættelse af EU's LIFE-program, som har eksisteret siden 1992 med forskellige ændringer. Formålet med programmet er at yde støtte til medlemsstaternes gennemførelse af natur-, miljø-, og klima- og energiprojekter, der har særlig fællesskabsværdi og bidrager til overgangen til en ren, cirkulær, energieffektiv og klimaresistent lavemissionsøkonomi. Forslaget indeholder følgende væsentlige elementer: Et budget på 5,45 mia. € for hele programperioden (ca. 40,875 mia. kr.). Det er en forøgelse på 57,5 % i forhold til det nuværende programbudget. Fortsættelse af den nuværende struktur med en opdeling af programmet i et miljøområde og et klimaområde. Miljøområdet får et samlet budget på 3,50 mia. €, hvilket svarer til ca. 64 pct. af det samlede budget. Klimaområdet får et samlet budget på 1,95 mia. €, hvilket svarer til ca. 36 pct. af det samlede budget. En opdeling af miljøområdet i to delprogrammer for "Natur og biodiversitet" med 2,15 mia. € og "Cirkulær økonomi og livskvalitet" med 1,35 mia. €. En opdeling af klimaområdet i to delprogrammer for "Modvirkning af og tilpasning til klimændringer" med 950 mio. € og "Omstilling til ren energi" med 1 mia. €. Energidelprogrammet er nyt i LIFE, der tidligere kun har drejet sig om miljø, naturbeskyttelse og klima. LIFE-programmet implementeres gennem (mindst) to flerårige arbejdsprogrammer. Forslaget i sig selv har ingen konsekvenser for beskyttelsesniveauet i Danmark og EU.

Baggrund

Kommissionen har ved KOM (2018) 385 af 1. juni 2018 fremsendt forslag om ny LIFE-forordning til Rådet og Europa-Parlamentet. Forslaget er oversendt til Rådet den 1. juni i en dansk sprogudgave.

Forslaget har hjemmel i TEUF artikel 192, hvorfor det skal vedtages med kvalificeret flertal efter proceduren om den almindelige lovgivningsprocedure i TEUF artikel 294.

Formål og indhold

Forslaget indebærer en fortsættelse i perioden 2021-2027 af LIFE-programmet, som har eksisteret siden 1992 med forskellige ændringer. Formålet med programmet er at yde EU-støtte til natur-, miljø-, klima- og energiprojekter med særlig fællesskabsværdi. LIFE-programmet er et instrument, der bidrager til gennemførelse af EU's natur-, miljø-, klima- og energilovgivning ved at medfinansiere konkrete projekter. Derudover skal LIFE ifølge det nye forordningsudkast bidrage til at indfri EU's internationale forpligtelser i forhold til for eksempel FN's Paris-aftale om klimaforandringer, FN's bæredygtige udviklingsmål (SDG'erne) samt Biodiversitetskonventionen.

LIFE-programmets formål er at spille en katalytisk og faciliterende rolle i omdannelsen af EU til en ren, cirkulær, energieffektiv og klimaresistent lavemissionsøkonomi, og til beskyttelse og forbedring af miljøkvaliteten samt til at standse og vende biodiversitetstab. LIFE-projekter skal op-skalere, udvide eller accelerere allerede eksisterende idéer/initiativer for derved at bidrage til udvikling og udbredelse af bedste praksis mellem medlemsstaterne for at sikre, at de og andre interessenter udnytter hinandens erfaringer på en række områder inden for natur, miljø, klima og energi. Det fremgår af udspillet, at LIFE skal spille sammen med EU's øvrige fonde som for eksempel Horizon2020 (forskning og innovation) og den fælles landbrugspolitik, herunder landdistriktsmidlerne.

Forslaget lægger op til et budget på 5,45 mia. € (2018-priser) i for hele programperioden (ca. 40,875 mia. kr.). Det er en forøgelse på 57,5 % i forhold til det nuværende programbudget på 3,46 mia. €. Forslaget lægger op til at fortsætte den nuværende struktur af LIFE-programmet med to områder for henholdsvis miljø og klima. Hvert område har to tilhørende delprogrammer. Budgettet fordeles med 3,5 mia. € til miljøområdet (ca. 64 %) og 1,95 mia. € til klimaområdet (ca. 36 %). Det er en ændring fra det nuværende program, hvor 75 % af budgettet er reserveret til miljøområdet og 25 % til klimaområdet. Miljøområdet struktureres i to delprogrammer for henholdsvis "Natur og biodiversitet" med 2,15 mia. € og "Cirkulær økonomi og livskvalitet" med 1,35 mia. €. Klimaområdet struktureres i to delprogrammer for hhv. "Modvirkning af og tilpasning til klimaændringer" med 950 mio. € og "Omstilling til ren energi" med 1 mia. €. Strukturen illustreres i nedenstående tabel.

Tabel 1: Foreslået programstruktur

<u>Miljø</u> (3,5 mia. €)	<u>Klima</u> (1,95 mia. €)
- Natur og biodiversitet (2,15 mia. €) - Cirkulær økonomi og livskvalitet (1,35 mia. €)	- Modvirkning af og tilpasning til klimaændringer (950 mio. €) - Omstilling til ren energi (1 mia. €)

Energidelprogrammet er en ny komponent i forhold til tidligere LIFE-programmer. Programmet er en overført indsats fra det nuværende EU-rammeprogram for forskning og innovation (Horizon 2020), som Kommissionen har vurderet fremadrettet vil passe bedre ind i LIFE-programmet, da LIFE bedre understøtter replikation og op-skalering, og fordi energidelprogrammet vil give mulighed for synergi med andre LIFE-indsatser vedrørende miljø og klima.

Forslaget betoner generelt set et stort potentiale for synergivirkninger mellem natur-, miljø-, klima- og energimålsætninger, da samme LIFE-projekt kan medvirke til at gavne flere formål. Forslaget fastholder den nuværende "top down"-tilgang til generering af projekter, idet Kommissionen vil prioritere særlige temaer gennem udarbejdelsen af mindst to flerårige arbejdsprogrammer. Arbejdsprogrammerne bliver suppleret af specifikke indkaldelser til projektforslag med tilhørende tildelingskriterier. Forslaget opererer med forskellige typer af LIFE-projekter. Der er overordnet set tale om en fortsættelse af de nuværende projekttyper med traditionelle projekter og større, integrerede projekter.

De traditionelle projekter benævnes 'standard indsatsprojekter' og defineres som projekter, der tilsigter at opfylde LIFE-programmets specifikke målsætninger, og som ikke er integrerede projekter. Forslaget berører ikke forhåndsbestemte nationale allokeringer af standardprojekter til hver medlemsstat, hvormed det må formodes, at Kommissionen lægger op til at fortsætte den nuværende praksis fra 2018-2020, hvor traditionelle projekter fordeles i fri konkurrence mellem medlemsstaterne ud fra kvalitetshensyn.

De integrerede projekter benævnes 'strategiske integrerede projekter'. De defineres som projekter, der på regionalt, multinationalt, nationalt eller tværnationalt plan gennemfører miljø- eller klimastrategier eller handlingsplaner udarbejdet af medlemsstaternes myndigheder, påkrævet af specifik EU-lovgivning eller politikker om miljø, klima eller ren energi med inddragelse af interessenter, og som fremmer koordineringen med og mobiliseringen af mindst en anden EU-, national- eller privat finansieringskilde.

Desuden indføres en ny specifik type integreret projekt for natur, nemlig 'strategiske naturprojekter'. Strategiske naturprojekter skal katalysere implementeringen af EU's lovgivning og politikker om natur og biodiversitet. Det anføres desuden, at medlemsstaterne kan beslutte at anvende en del af deres landdistriktsstøtte under den fælles landbrugspolitik til at understøtte de strategiske naturprojekter.

Det foreslås, at den mere præcise udformning af indikatorer til vurdering af LIFE-programmets resultater samt kriterier for, hvorvidt ansøgte projekter vurderes at bidrage til at opfylde programmets overordnede målsætninger, fastsættes af Kommissionen via delegerede retsakter.

Forslaget beskriver ikke forhold som procentsats for medfinansiering af projekter; geografisk balance i fordelingen af integrerede projekter til hver medlemsstat; andelen af det samlede LIFE-budget, der øremærkes til integrerede projekter; LIFE-komitéens rolle; udarbejdelsen af arbejdsprogrammerne, herunder medlemsstaternes mulighed for indflydelse på prioriteringskriterier og specifikke projektindkaldelser.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentets udtalelse foreligger endnu ikke. Forslaget forventes at blive behandlet i Europa-Parlamentets Miljøudvalg.

Nærhedsprincippet

Formålet med forslaget er at videreføre LIFE-programmet med det primære sigte at understøtte den bedst mulige gennemførelse af vedtagne EU-politikker på natur-, miljø-, klima- og energiområdet i alle medlemsstater, hvorfor nærhedsprincippet er tilgodeset.

Gældende dansk ret

LIFE-programmet er ikke reguleret under dansk lov. Programmet foreslås gennemført med vedtagelse af en EU-forordning med direkte retskraft i Danmark og fordrer dermed ikke særskilt implementerende dansk lovgivning.

Konsekvenser for Danmark

Lovgivningsmæssige konsekvenser

En vedtagelse af forslaget har ingen lovgivningsmæssige konsekvenser.

Økonomiske konsekvenser

De økonomiske nettoindtægter ved forslaget vil bero på Danmarks evne til at formulere og opnå Kommissionens godkendelse af konkrete tilskudsprojekter fra LIFE-programmet i budgetperioden.

Det bemærkes i den forbindelse, at en forudsætning for at hjemtage LIFE-midler fra EU er, at der findes national medfinansiering til at matche LIFE-midlerne med, jf. nedenfor. Danmark har i indeværende LIFE-budgetperiode haft succes med at hjemtage midler.

Statsfinansielle konsekvenser

Forslaget har i sig selv ingen statsfinansielle eller administrative konsekvenser udover indvirkningen på EU's budget. Budgettet for LIFE-forslaget indgår i Kommissionens forslag til EU's flerårige finansielle ramme (MFF) for perioden 2021-2027 under udgiftskategori 3: "Naturressourcer og miljø" med et foreslået samlet budget på 5,45 mia. € (ca. 40,875 mia. kr.) (2018-priser). Da Danmark betaler ca. 2 % af EU's udgifter, vil LIFE-programmet svare til en statslig udgift på ca. 109 mio. € (ca. 817,5 mio. kr.) i budgetperioden.

Hvis Danmark ønsker at hjemtage LIFE-midler, skal projekterne suppleres med national medfinansiering. Procentsatsen for national medfinansiering er ikke omtalt i forslaget. Den nationale medfinansiering kan komme fra for eksempel staten, kommuner og private fonde. Såfremt Danmark ønsker at hjemtage LIFE-midler, skal der nationalt allokere midler til at medfinansiere konkrete natur-, miljø-, klima- eller energiprojekter.

Den seneste opgørelse fra Kommissionen viser, at i alt 95 LIFE-projekter er blevet medfinansieret i Danmark fra 1992-2016. Af disse har 57 projekter fokuseret på miljøinnovation, 35 på naturbeskyttelse og biodiversitet, 2 på information og kommunikation og 1 på teknisk bistand. Projekterne udgør en samlet investering på 242 mio. € (ca. 1,815 mia. kr.), hvoraf 108 mio. euro (ca. 810 mio. kr.) er LIFE-bidrag fra EU.

Erhvervsøkonomiske konsekvenser

Forslaget vurderes ikke at medføre nævneværdige erhvervsøkonomiske konsekvenser. Timeforbrug til projektansøgninger vil alene angå ansøgere og projektudførende myndigheder og virksomheder.

Beskyttelsesniveauet og andre konsekvenser

En vedtagelse af forslaget vil i sig selv ikke berøre beskyttelsesniveauet i Danmark og EU. De konkrete natur-, miljø-, klima- og energiprojekter, som LIFE-støtteprogrammet vil fostre, må forventes at bidrage positivt til implementeringen af EU's og Danmarks natur-, miljø-, klima- og energipolitikker og til at forbedre natur- og miljøbeskyttelsesniveauet i Danmark og EU. LIFE-støtte kan bidrage til at sikre overholdelse af nationale forpligtelser efter for eksempel EU-naturdirektiverne, som medlemsstaterne under alle omstændigheder skal opfylde.

Høring

Forslaget har været i skriftlig høring i EU-miljøspecialudvalget samt i EU-specialudvalget for energi-, forsynings- og klimapolitik.

Danmarks Naturfredningsforening finder, at det er positivt, at der samlet tilføres flere midler til LIFE-støtteprogrammet. Danmarks Naturfredningsforening ønsker, at der bør arbejdes for, at der kommer flere midler til LIFE, idet Danmarks Naturfredningsforening mener, at 1 % af EU's samlede budget skal øremærkes natur og miljø. Danmarks Naturfredningsforening tager positivt imod støtten til den grønne omstilling gennem LIFE's nye energi-delprogram, men bemærker, at støtten kun bør kunne bruges til "ren energi" som vedvarende energi løsninger frem for støtte til biomasse eller fossil gas.

Danmarks Naturfredningsforening udtrykker, at det er positivt, at der indgår flere delprogrammer i LIFE, og at der skal sikres synergi mellem indsatserne i delprogrammerne, for eksempel natur og kli-

matilpasning, hvor der er et sammenfald. Danmarks Naturfredningsforening bemærker, at det ikke fremgår, hvorvidt projekter kan få finansiering fra mere end et delprogram under "strategiske integrerede projekter".

Danmarks Naturfredningsforening støtter indførslen af "strategiske naturprojekter", som ifølge Danmarks Naturfredningsforening kan være en katalysator for implementeringen af EU's regler og politik på natur og miljøområdet. Fokus for støtten bør ifølge Danmarks Naturfredningsforening være på biodiversitet, på naturgenopretning og på at udvikle ny natur frem for på at håndtere forurening fra for eksempel landbruget. Danmarks Naturfredningsforening udtrykker, at det er positivt, at medlemsstaterne kan beslutte at anvende midler fra Landdistriktsprogrammet til at understøtte strategiske naturprojekter og opfordrer i øvrigt til, at Danmark udnytter mulighederne for fuld hjemtagning til søjle II i landbrugspolitikken, samt udnytter en mulig mekanisme i den kommende landbrugspolitik for at flytte midler fra søjle I til II.

Danmarks Naturfredningsforening støtter den danske holdning om at afklare demarkation mellem LIFE og andre programmer, og at der gives mulighed for komplementær støtte. Danmarks Naturfredningsforening støtter, at der udvikles indikatorer og kriterier som rammer for LIFE-støtteprogrammets resultater og samlede målsætninger. Danmarks Naturfredningsforening bemærker endeligt, at Danmark bør sikre så mange nationale projekter som muligt gennemføres og prioriterer national medfinansiering til det.

Dansk Byggeri har ikke nogen bemærkninger.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Man er fra dansk side ikke bekendt med officielle tilkendegivelser om forslaget i andre medlemsstater.

Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter generelt forslagets formål og indhold, herunder de nyskabelser, der med forslaget er tilføjet det eksisterende LIFE-program.

Regeringen lægger vægt på, at drøftelserne af Kommissionens LIFE-forslag ikke foregriber forhandlingerne om EU's flerårige finansielle ramme (MFF). Regeringen tager til efterretning, at budgettet foreslås forøget samtidig med, at der tilføjes et selvstændigt delprogram for energiprojekter under klimamrådet. Det er i forlængelse heraf vigtigt, at klimamrådet kan støtte projekter, som bidrager til opfyldelse af EU's klimamål, herunder projekter, der bidrager til at reducere udledningerne fra de ikke-kvotebelagte sektorer (for eksempel transport og landbrug) samt projekter, der bidrager til opbygning og beskyttelse af kulstofpuljer (LULUCF-kreditter).

Regeringen finder det centralt, at Kommissionen vil fortsætte arbejdet med at sikre synergi internt i programmet såvel som med andre EU-programmer. Det vurderes særligt hensigtsmæssigt, at forholdet mellem landbrugspolitikken og LIFE afklares, herunder især i forhold til demarkationsproblematikken. Det vil være en fordel, hvis de to programmer kan supplere hinanden, og det dermed kan sikres, at projekter, der finansieres af begge programmer, ikke obstrueres af eksempelvis uhensigtsmæssige regler for kontrol mv.

Regeringen finder det positivt, at der er mulighed for komplementær støtte, så en handling/indsats, der har modtaget bidrag fra et andet EU-program, også kan modtage et bidrag under LIFE, forudsat at bidragene ikke dækker de samme omkostninger (jf. artikel 15). Dette kan understøtte LIFE-projekters evne til at skabe synergi med tiltag, der finansieres af andre fondsmidler.

Regeringen finder det positivt, at jordkøb kan indgå i LIFE-projekter, men finder, at betingelserne for støtteberettigede omkostninger i forbindelse med jordopkøb i et LIFE-projekt er for restriktive og med fordel kan åbnes op for at understøtte programmets formål.

Regeringen finder det centralt, at Kommissionen vil fortsætte arbejdet med at forenkle programmet.

Regeringen kan støtte, at såvel udformning af indikatorer til vurdering af programmets resultater samt kriterier for, hvorvidt ansøgte projekter vurderes at bidrage til at opfylde programmets overordnede målsætninger, fortsat fastsættes af Kommissionen via delegerede retsakter. Regeringen finder det dog væsentligt, at medlemsstaterne får indflydelse på udformningen af kriterier med henblik på at sikre, at Kommissionen prioriterer LIFE-projekter, som understøtter nationale EU-mål indenfor natur-, miljø-, klima- og energiområderne, så LIFE-tilskud bidrager effektivt til at opfylde EU-forpligtelser. Regeringen støtter, at der er fri konkurrence mellem medlemsstaterne om standardprojekter, så ansøgninger prioriteres ud fra kvalitet.

Regeringen lægger desuden vægt på, at Kommissionen i løbet af forhandlingerne vil afklare væsentlige forhold som procentsatsen for medfinansiering af projekter; geografisk balance i fordelingen af integrerede projekter til hver medlemsstat; andelen af det samlede LIFE-budget, der øremærkes til integrerede projekter; LIFE-komitéens rolle; udarbejdelsen af arbejdsprogrammerne og de specifikke projektindkaldelser. I forlængelse heraf finder Regeringen det væsentligt, at den generelle mulighed for delegation af kompetence til Kommissionen via delegerede retsakter efter traktaten ledsages af en mere præcis beskrivelse af rammerne for delegationens omfang i forhold til LIFE-programmet i selve forordningsteksten.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.